

Anarchokapitalismus

Díl padesátý:

**Stručná historie
psychoaktivních látek**

Přednáší Tereza Urzová

1. února

v klubu (de)Centrála.

pristav.urza.cz

O čem budeme mluvit?

❖ Rajský plyn

O čem budeme mluvit?

- ❖ Rajský plyn
- ❖ Od opia až k heroinu

O čem budeme mluvit?

- ❖ Rajský plyn
- ❖ Od opia až k heroinu
- ❖ Co mají společného asasíni a konopí

O čem budeme mluvit?

- ❖ Rajský plyn
- ❖ Od opia až k heroinu
- ❖ Co mají společného asasíni a konopí
- ❖ Proč nemůžeme mít čaj z koky

O čem budeme mluvit?

- ❖ Rajský plyn
- ❖ Od opia až k heroinu
- ❖ Co mají společného asasíni a konopí
- ❖ Proč nemůžeme mít čaj z koky
- ❖ Nějaké haldy taky budou

O čem budeme mluvit?

- ❖ Rajský plyn
- ❖ Od opia až k heroinu
- ❖ Co mají společného asasíni a konopí
- ❖ Proč nemůžeme mít čaj z koky
- ❖ Nějaké haldy taky budou
- ❖ Česká klasika - pervitin

Oxid dusný

Příběh začíná 1799 v Anglii...

Sir (Davy) Humphry

"Není ničeho, jen myšlenek! Vesmír se skládá z dojmů, idejí, rozkoše a bolesti!"

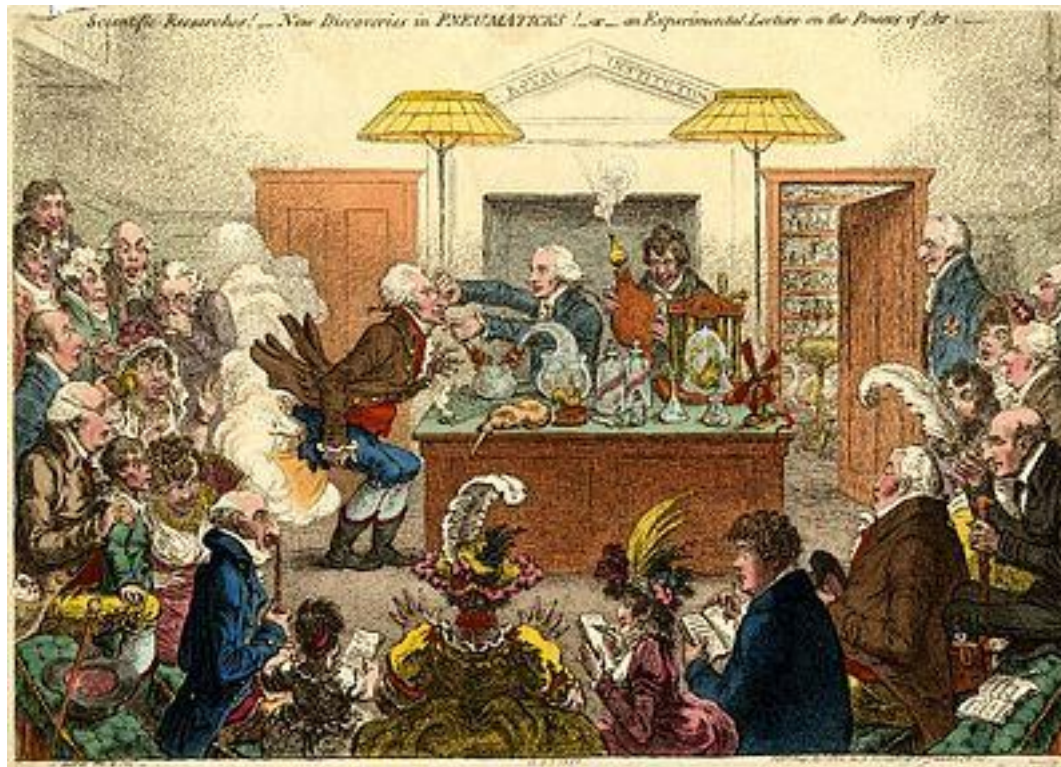
...počátky zkoumání plynů.

❖ „Rajský plyn“

Věda za oxidem dusným...

Researches, Chemical and Philosophical; chiefly concerning Nitrous Oxide, or dephlogisticated nitrous air, and its Respiration

...ale hlavně párty.

- ❖ 1800-1850 se rajský plyn začal šířit jako rekreační pomůcka, 1814 v USA

Využití tak, jak ho známe

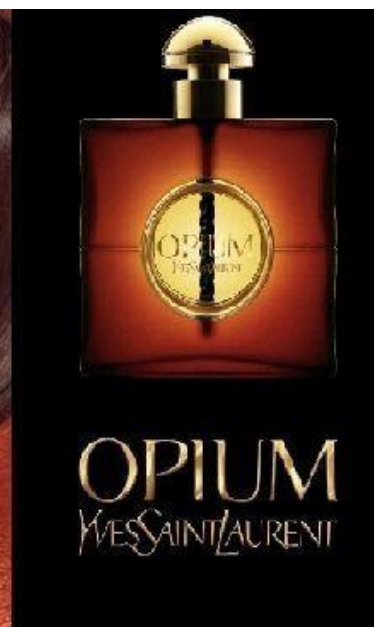
- ❖ Stomatologické výkony v USA
- ❖ Konec 19. století se pak šířil plyn mezi elitou
- ❖ Dnes: šlehačka, potápěčská výstroj, anestetikum, rekreační drogová zábava.

pristav.urza.cz

Opium

Průzkum cestou zkušenosti

- ❖ Opium – prapůvodní droga západu
- ❖ Samuel Taylor Coleridge a Thomas de Quincey. Kendallový kapky, „Zpověď anglického požívače opia“
- ❖ Inspirace autorů – Baudelaire atd...

Opiové války

- ❖ Dovoz opia z Turecka, z indických kolonií; výměna za produkty z Číny
- ❖ 1839-42 a 1856-60, britský Hong Kong 1942

První diskuze o regulaci

- ❖ 1868, Farmaceutický zákon - regulace arseniku a kyanidu

První diskuze o regulaci

- ❖ 1868, Farmaceutický zákon - regulace arseniku a kyanidu
- ❖ První zákon o omezení opia - San Francisco v roce 1875, Filipíny. Rasově motivované.

První diskuze o regulaci

- ❖ 1868, Farmaceutický zákon - regulace arseniku a kyanidu
- ❖ První zákon o omezení opia - San Francisco v roce 1875, Filipíny. Rasově motivované.
- ❖ 1880 - rozšíření morfia...
  - » ...50 % všech závislých lékaři a dalších 20 % jejich manželky.

První diskuze o regulaci

- ❖ 1868, Farmaceutický zákon - regulace arseniku a kyanidu
- ❖ První zákon o omezení opia - San Francisco v roce 1875, Filipíny. Rasově motivované.
- ❖ 1880 - rozšíření morfia...
  - » ...50 % všech závislých lékaři a dalších 20 % jejich manželky.
- ❖ 1914 zákaz po celých USA – zákon o narkotikách. 1919 i v mírové smlouvě pro Evropu.

Diamorfin

- ❖ Syntetizován 1874
v Londýně

Diamorfin - heroin

- ❖ Bayer ukončil výrobu 1913

- ❖ Dnes pochází 90 % z Afghánistánu. 4/2022 zákon o pěstování opiového máku. ...fentanyl?

Konopí

Asasíni na hašiši...

- ❖ Napoleonova invaze do Egypta v roce 1798 a první kontakt s hašišem. „Hašašíni.“

Ne jen tak ledajaká rekreace...

- ❖ Halucinační potenciál, 3-4 g. „Dawamesk“

Lékařské výzkumy

- ❖ Jacques-Joseph Moreau si okolo let 1830 povšiml, že v arabském světě je v porovnání s Evropou relativně řídký výskyt duševních onemocnění. “Hašiš a duševní poruchy.”

Lékařské výzkumy

- ❖ Jacques-Joseph Moreau si okolo let 1830 povšiml, že v arabském světě je v porovnání s Evropou relativně řídký výskyt duševních onemocnění. “Hašiš a duševní poruchy.”
- ❖ Egypt’ané užívající hašiš jsou méně náchylní na mor a tyfus než Evropané.

Ale i francouzská elita na hašiši.

- ❖ Gautier, De Balzac, Baudelaire (O víně a hašiši), Flaubert...
- ❖ V té době už tinktury na podporu trávení, proti revmatismu a křečím.

Prohibice...

- ❖ Konec 19. století – kouření na „indický způsob“

Prohibice...

- ❖ Konec 19. století – kouření na „indický způsob“
- ❖ Prohibice přišla z Egypta skrze náboženskou policii. Po I. světové válce agitovala egyptská delegace v OSN za prohibici hašiše.

Prohibice...

- ❖ Konec 19. století – kouření na „indický způsob“
- ❖ Prohibice přišla z Egypta skrze náboženskou policii. Po I. světové válce agitovala egyptská delegace v OSN za prohibici hašiše.
- ❖ V USA obava z mexických běženců, „marihuana“

Prohibice...

- ❖ Konec 19. století – kouření na „indický způsob“
- ❖ Prohibice přišla z Egypta skrze náboženskou policii. Po I. světové válce agitovala egyptská delegace v OSN za prohibici hašiše.
- ❖ V USA obava z mexických běženců, „marihuana“
- ❖ OSN prosadilo celosvětový zákaz díky Jednotné úmluvě o narkotikách v roce 1961.

Kokain

pristav.urza.cz

Suvenýr z objevování Ameriky

❖ Káva, tabák, ... koka.

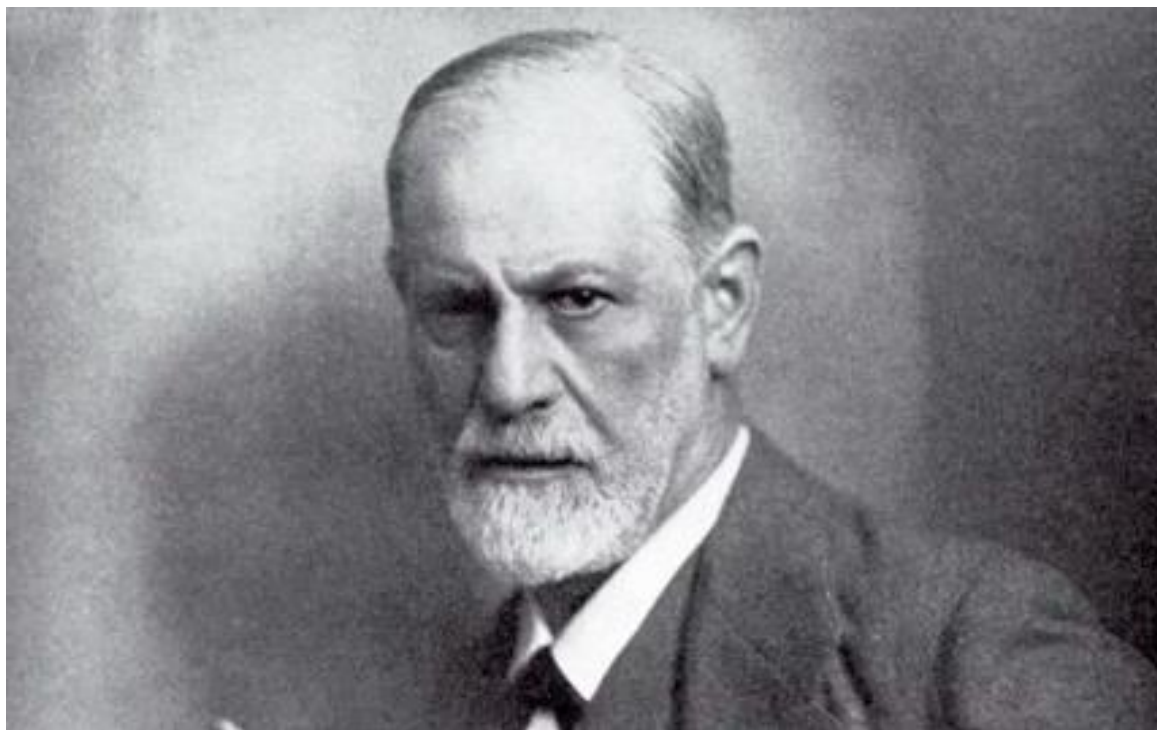

Lékařské výzkumy

- ❖ Okolo 1855 se o koku začali zajímat němečtí výrobci léků.
- ❖ Albert Niemann v roce 1860 poprvé izoloval z dovezených listů kokain.
- ❖ Lékárník Mariani a jeho pastilky na kašel, stimulační kokové víno, čaj pro dlouhou chůzi...

Sigmund Freud

- ❖ První kontakt s kokainem v roce 1880

Sigmund Freud

- ❖ První kontakt s kokainem v roce 1880
- ❖ 1884 - vědecké pojednání O účincích rostlin koky

Sigmund Freud

- ❖ První kontakt s kokainem v roce 1880
- ❖ 1884 - vědecké pojednání O účincích rostlin koky
- ❖ Doporučoval kokain na neurózy, na poruchy trávení a na abstinenční příznaky morfinu...

Sigmund Freud

- ❖ První kontakt s kokainem v roce 1880
- ❖ 1884 - vědecké pojednání O účincích rostlin koky
- ❖ Doporučoval kokain na neurózy, na poruchy trávení a na abstinenční příznaky morfinu...
- ❖ Carl Koller, Vídeň, oční operace

...třetí pohroma lidstva.

- ❖ Přibývající počet závislých.
- ❖ Americký neurolog William Hammond – teorie psychické závislosti
- ❖ V 80. letech se kokain hojně prodával jako všelék – v lékárnách i u soukromých prodejců
- ❖ Okolo roku 1900 se v USA začal zjevovat přízrak „kokainového fet’áka“

Coca Cola

- ❖ John Pemberton začal v roce 1885 prodávat peruánské kokové víno, ale když Atlanta zavedla další rok prohibici na alkohol, odstranil alkohol a vyrobil sirup, který měl zakrýt hořkost koky a kolového ořechu (zdroj kofeinu) cukrem.
- ❖ ...nápoj intelektuálů a abstinentů!
- ❖ ...až do roku 1904. Nyní pouze chuťový extrakt.

Opět rasový podtext k prohibici

- ❖ Mladí černoši v jižních státech s nadlidskou silou na kokainu

Opět rasový podtext k prohibici

- ❖ Mladí černoši v jižních státech s nadlidskou silou na kokainu
- ❖ V roce 1914 kokain zmizel ze všech amerických léčiv bez předpisu

Opět rasový podtext k prohibici

- ❖ Mladí černoši v jižních státech s nadlidskou silou na kokainu
- ❖ V roce 1914 kokain zmizel ze všech amerických léčiv bez předpisu
- ❖ Nakonec byl připsán do seznamu k Zákonu o narkotikách z roku 1914, přesto, že není narkotikem.

Zákazy nejsou vždy účinné...

- ❖ Odhadovaná výroba až 2000 tun kokainu v roce 2020 (nárůst o 11 % oproti 2019).
- ❖ Tradičně se obchoduje v USA a Evropě, ale distribuce se stále rozšiřuje i do Asie a Afriky.

Houby, meskalin, LSD

pristav.urza.cz

Stručná historie hub, peyotlu...

- ❖ 1799 - lékař Everard Brande, Londýn;
přisouzeno halucinogennímu efektu až v 70.
letech 20. stol.

Stručná historie hub, peyotlu...

- ❖ 1799 - lékař Everard Brande, Londýn; přisouzeno halucinogennímu efektu až v 70. letech 20. stol.
- ❖ Peyotl – znám už 3 tisíce let. V 90. letech 19. stol. byly odsouhlaseny státní i federální zákony, které peyotl zakazovaly. Dnes pro církve legální.

Stručná historie hub, peyotlu...

- ❖ 1799 - lékař Everard Brande, Londýn; přisouzeno halucinogennímu efektu až v 70. letech 20. stol.
- ❖ Peyotl – znám už 3 tisíce let. V 90. letech 19. stol. byly odsouhlaseny státní i federální zákony, které peyotl zakazovaly.
- ❖ Zkoumán nadšenci už koncem 19. stol. – meskalin.

Stručná historie hub, peyotlu...

- ❖ 1799 - lékař Everard Brande, Londýn; přisouzeno halucinogennímu efektu až v 70. letech 20. stol.
- ❖ Peyotl – znám už 3 tisíce let. V 90. letech 19. stol. byly odsouhlaseny státní i federální zákony, které peyotl zakazovaly.
- ❖ Zkoumán nadšenci už koncem 19. stol. – meskalin.
- ❖ Aldous Huxley – Brány vnímání

...a LSD, psilocybinu.

- ❖ Albert Hofmann, v laboratoře švýcarské farmaceutické firmy Sandoz v Basileji - izolace v roce 1938, „nejslavnější jízda na kole“ - 1943.

„Bicycle day“

„... Little by little I could begin to enjoy the unprecedented colors and plays of shapes that persisted behind my closed eyes. Kaleidoscopic, fantastic images surged in on me, alternating, variegated, opening and then closing themselves in circles and spirals, exploding in colored fountains, rearranging and hybridizing themselves in constant flux ...“

Divoká 60. léta

- ❖ S LSD probíhaly po celém světě rozsáhlé výzkumy – deprese, schizofrenie, alkoholismus, paliativní péče,...

Divoká 60. léta

- ❖ S LSD probíhaly po celém světě rozsáhlé výzkumy – deprese, schizofrenie, alkoholismus, paliativní péče,...
- ❖ Timothy Leary, dále do kulturních vrstev

Divoká 60. léta

- ❖ S LSD probíhaly po celém světě rozsáhlé výzkumy – deprese, schizofrenie, alkoholismus, paliativní péče,...
- ❖ Timothy Leary, dále do kulturních vrstev
- ❖ Kultura hippies v opozici proti upjatosti, protestantismu, rasismu, konzumu a válce ve Vietnamu

Divoká 60. léta

- ❖ S LSD probíhaly po celém světě rozsáhlé výzkumy – deprese, schizofrenie, alkoholismus, paliativní péče,...
- ❖ Timothy Leary, dále do kulturních vrstev
- ❖ Kultura hippies v opozici proti upjatosti, protestantismu, rasismu, konzumu a válce ve Vietnamu
- ❖ Až na nátlak společnosti roku 1967 došlo k prohibici.

Psychedelická renesance

ČESKÁ
PSYCHEDELICKÁ
SPOLEČNOST

Metamfetamin

pristav.urza.cz

Od objevu až do české varny

- ❖ První objev - Nagai Nagayoshi v roce 1887, Japonsko

Od objevu až do české varny

- ❖ První objev - Nagai Nagayoshi v roce 1887, Japonsko
- ❖ 1937 patentován v Německu a distribuován

Od objevu až do české varny

- ❖ První objev - Nagai Nagayoshi v roce 1887, Japonsko
- ❖ 1937 patentován v Německu a distribuován
- ❖ „čokoláda pro tankisty“, „tablety pilotů“, „Göringovy pilulky“

Od objevu až do české varny

- ❖ První objev - Nagai Nagayoshi v roce 1887, Japonsko
- ❖ 1937 patentován v Německu a distribuován
- ❖ „čokoláda pro tankisty“, „tablety pilotů“, „Göringovy pilulky“
- ❖ V západním německu zákaz v 70. letech, ve východním v 80. letech

Od objevu až do české varny

- ❖ První objev - Nagai Nagayoshi v roce 1887, Japonsko
- ❖ 1937 patentován v Německu a distribuován
- ❖ „čokoláda pro tankisty“, „tablety pilotů“, „Göringovy pilulky“
- ❖ V západním německu zákaz v 70. letech, ve východním v 80. letech
- ❖ V USA „Uncle Fester“ (Steve Preisler) - *Secrets of Methamphetamine Manufacture*, 1980

Od objevu až do české varny

- ❖ První objev - Nagai Nagayoshi v roce 1887, Japonsko
- ❖ 1937 patentován v Německu a distribuován
- ❖ „čokoláda pro tankisty“, „tablety pilotů“, „Göringovy pilulky“
- ❖ V západním německu zákaz v 70. letech, ve východním v 80. letech
- ❖ V USA „Uncle Fester“ (Steve Preisler) - *Secrets of Methamphetamine Manufacture*, 1980
- ❖ V ČR výroba už od poloviny 70. let

Závěr

- ❖ Fascinující svět začínající objevováním
změněných stavů vědomí

- ❖ Fascinující svět začínající objevováním změněných stavů vědomí
- ❖ Lékařství, fenomenologie, psychologické / psychiatrické důsledky -> důsledky pro společnost

Závěr

- ❖ Fascinující svět začínající objevováním změněných stavů vědomí
- ❖ Lékařství, fenomenologie, psychologické / psychiatrické důsledky -> důsledky pro společnost
- ❖ Podle zprávy UNODC v roce 2020 užívalo drogy 284 milionů lidí z celého světa a ve věku 15–64 let, což představuje nárůst o 26 % oproti předchozímu desetiletí. Z velké části se tato čísla týkají mladých lidí. Například v Africe a v latinské Americe je většina osob, jež podstupují léčbu kvůli poruchám způsobeným drogami, mladší než 35 let.

Přijďte příště

- ❖ V březnu bude přednášet Urza na téma válečné mentality – dělení světa na „my“ vs. „oni“ – jež se bohužel zdaleka nevyskytuje jen ve válce.

Středa 1. 3. 2023

v 19 hodin v (de)Centrále